

Skjemainformasjon

Skjema	Norges dokumentarv - nominasjonsskjema
Referanse	1004134
Innsendt	19.06.2014 12:13:33

Sammendrag

Sammendrag

Tittel på dokument(er)/arkiv(er) som nomineres

Karen-Christine Frieles arkiv

Sammendrag (maks 3000 tegn)

Det nominerte materialet består av Karen-Christine Frieles arkiv. Det dekker perioden 1953 til ca. 2000 og omfatter 17 hyllemeter. Arkivet ble gitt som gave til Skeivt arkiv, Universitetet i Bergen i 2013 og oppbevares i magasinet til Spesialsamlingene ved Universitetsbiblioteket i Bergen. Karen-Christine Frieles arkiv er et unikt homohistorisk arkiv i nasjonal, men også i internasjonal, sammenheng. Det er slik et viktig nasjonalt minoritetsarkiv.

Den moderne homo-organiseringen begynte i Norge rundt 1950, og i denne historien spiller organisasjonen Det norske forbundet av 1948 (DNF-48) en stor rolle. Organisasjonen var med å kjempe fram borgerrettigheter og økt synlighet, men var også med på å skape møtesteder og sosiale arenaer. Karen-Christine «Kim» Friele ble en av de tydeligste personene i denne organisasjonen. Våren 1963 ble hun aktiv i Det Norske Forbundet av 1948. I årene 1967- 1971 var hun leder, og i tidsrommet 1971-1989 organisasjonens generalsekretær. I årene 1989-2005 var Friele statsstipendiat, med likestilling for homofile og lesbiske som arbeidsfelt. Hun bygde i løpet av årene i organisasjonslivet opp et betydelig privat arkiv, som hun i årene etterpå har brukt som grunnlag for flere bøker og en rekke artikler og foredrag. Dette er uten sammenligning det største private arkiv i Norge om temaet homofili og homokamp.

Karen-Christine Friele donerte sitt arkiv til Universitetet i Bergen i 2013. Arkivet hadde til da blitt oppbevart delvis på hytten på Haugastøl, og delvis i fellesgarasjen under leiligheten hennes på Geilo. Det mest verdifulle materialet ble oppbevart i et eget brannskap i fellesgarasjen. Arkivet er nå plassert i magasinet til Spesialsamlingene, Universitetsbiblioteket i Bergen. Universitetsbiblioteket i Bergen har fått støtte fra Norsk Kulturråd til avhenting, ordning, og bevaring av Karen-Christine Friele sitt privatarkiv. En grundig avleveringsliste for arkivet er utarbeidet, og fra 1. september 2014 vil to personer jobbe med finregistrering av innholdet.

Karen-Christine Friele har spilt en helt sentral rolle i den norske homobevegelsen. I årene 1968-1972 arbeidet hun for å få fjernet straffeforbudet mot sex mellom menn (Straffelovens § 213, opphevet 1972), for at Norsk Psykiatrisk Forening skulle fjerne homofili som diagnose "mental forstyrrelse" (fjernet i 1978), for at seksuell orientering skulle omfattes av Straffelovens §§ 135a/349a, (antidiskrimineringsloven, vedtatt 1981), samt en rekke større og mindre saker, både slike som gjaldt allmenne samfunnsforhold og slike som gjaldt konkrete enkeltsaker. Friele har utallige medieoppslag bak seg. Hun har utgitt fem bøker og har i flere tiår vært en aktiv lobbyist. Hun fikk i 1978 Fritt Ords Pris og i 2000 St Olavs Orden. I 2005 kom hun på 4. plass i NRKs storstilte kåring av århundrets nordmann.

Karen-Christine Frieles arkiv er et unikt oppbygget privatarkiv. Gjennom dette arkivet får vi sjansen til å se verden gjennom blikket til Norges fremste homoaktivist gjennom 50 år, og arkivet speiler mer enn 50 år av norsk kulturhistorie. Arkivet vil være en av de viktigste kildene til kunnskap om norsk homoorganisering og homopolitikk fra etablering av en moderne homoseksuell frigjøringsbevegelse rundt 1950. Arkivet gir unik innsikt i oppbyggingen av en sosial bevegelse, i politiske prosesser og lobbyvirksomhet, i motstandere og støttespillere, i selvforståelser og identitetsbygging, og det gir glimt inn i individuelle skeive liv så vel som i de ulike skeive kulturene som ble utviklet i denne perioden.

Opplysninger om søker

Opplysninger om søker

Navn på søker	Universitetsbiblioteket i Bergen
Søkers tilknytning til den nominerte dokumentarven	Eier og forvalter

Kontaktperson(er)

Navn	Tone Hellesund
Stilling	Førstebibliotekar
E-postadresse	Tone.Hellesund@ub.uib.no
Telefonnummer	93086165

Navn	Ane Landøy
Stilling	Konstituert bibliotekdirektør
E-postadresse	Ane.Landoy@ub.uib.no
Telefonnummer	55582523

Fullmaktserklæring

Jeg bekrefter at jeg har fullmakt til å nominere dokumentarven som beskrives i dette nominasjonsskjemaet til Norges dokumentarv

Navn	Tone Hellesund
Stilling	Førstebibliotekar
Institusjon	Universitetsbiblioteket i Bergen

Identifikasjon og beskrivelse

Identifikasjon og beskrivelse av dokumentarven

Nøyaktig tittel på dokumentarven, omfang, datering (ytterår) og navn på institusjon/organisasjon som skal stå på et eventuelt diplom

Karen-Christine Frieles arkiv, 1953-2013

Karen-Christine Frieles arkiv består av 109 ringpermer, 65 plastikkbokser, samt bøker, kassetter, plakater etc. Arkivet inneholder blant annet sakspermene:

1953 - "Det Norske Forbundet av 1948". Styrereferater, generalforsamlinger, landsmøter, korrespondanse etc. etc. etc.

1950-1972: §213 - lovforbud mot mannlig homoseksualitet

1975-2002: Utlendingsloven (Fremmedloven)

1974-1983: USA - § 212 Immigrasjonsloven

1973-1993: Partnerskapsloven

1983-2005: Adopsjonsloven

1982-2002: Arbeidsmiljøloven § 55A

1984: Dataloven

1995: Str. lovens § 292

1974-1981: AKP ml "Den store homopolitiske ideologikrigen"

1974-1981: Forsvarsdepartementet - P6 - Nei til homofile i forsvaret/diplomatiet

Arkivet inneholder også tidsskrifter, bøker, internasjonale kontakter, hovedfags-, sær- og elevoppgaver, pamfletter, brosjyrer, plakater, videofilmer (og snart også) kassetter og fotoalbum.

Materialet i Frieles arkiv består av mye unikt materiale som i sin tid var en del av hennes private kontorarkiv da hun jobbet for DNF-48. I tillegg tok hun også i sin tid som generalsekretær kopier av svært mye materiale tilhørende forbundet. Det er uvisst om forbundet selv har tatt vare på dette materialet, og dermed er det også stor sannsynlighet for at Frieles privatarkiv inneholder unikt materiale som ikke er å finne ved DNF-48/LLHs arkiv ved Riksarkivet (Riksarkivets Privatarkiv 1216: Det norske forbundet av 1948/Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring). Frieles privatarkiv inneholder mye unikt materiale som er av stor interesse for norsk skeiv historie og for historien om norsk homoorganisering. Hun har i tillegg både under og etter sitt virke som ansatt i DNF- 48 vært en ivrig «arkivar» når det gjelder avisoppslag, opptak fra radio og TV osv. Arkivet inneholder dermed ikke bare unikt materiale som ikke finnes andre steder, men også materiale som det ellers ville vært svært krevende å samle inn. Frieles privatarkiv er altså et helt sentralt og viktig arkiv for forskning og kunnskapsutvikling om norsk skeiv historie.

Visuell dokumentasjon

- Bevaringsforhold_og_forvaltning.docx
- VisueldokumentasjonFriele.pdf

Kataloginformasjon/arkivbeskrivelse/arkivreferanse

Proveniens (opprinnelse)

Arkivet er bygget opp av Karen-Christine Friele gjennom hennes 50 år lange karriere som homoaktivist. Det inneholder også dokumenter fra de første 10 årene av DNF-48s historie, altså årene før hun selv kom inn i bildet. Arkivet ble hentet på Geilo og Haugastøl av Universitetsbiblioteket i Bergen i September 2013.

Bibliografi

Støtteerklæringer

Referanser:

Konservator Leif Pareli, Norsk Folkemuseum, tlf: 40 02 35 44, e-post: leif.pareli@norskfolkemuseum.no

Seniorrådgiver Hans Wiggo Kristiansen, LHBT-senteret, BUFDIR, tlf: 46615192, e-post: hans.w.kristiansen@gmail.com / hans.wiggo.kristiansen@bufdir.no

Professor Tove Fjell, Institutt for arkeologi, historie, kulturvitenskap og religionsvitenskap (AHKR), tlf: 55 58 98 85 e-post: Tove.Fjell@ahkr.uib.no

Professor Øystein Rian, Institutt for arkeologi, konservering og historie, tlf: 22854940, e-post: oystein.rian@iakh.uio.no

Juridiske forhold

Juridiske forhold

Hvem eier dokumentarven? Oppgi navn og kontaktinformasjon.

Navn	Universitetsbiblioteket i Bergen v/Tone Hellesund
Adresse	Postboks 7808, 5020 Bergen
Telefon	55582504 / 93086165
E-post	Tone.Hellesund@ub.uib.no

Hvem forvalter dokumentarven? Oppgi navn og kontaktinformasjon.

Navn	Universitetsbiblioteket i Bergen v/Tone Hellesund
Adresse	Postboks 7808, 5020 Bergen
Telefon	55582504 / 93086165
E-post	Tone.Hellesund@ub.uib.no

Tilgang

Vil det være faktorer som begrenser offentlig tilgang til dokumentene? Beskriv dem i så fall nedenfor.

Med unntak av noen mapper (noen saker berørt av personvernlovgiving) vil offentligheten ha tilgang til arkivet

Opphavsrett

Beskriv den opphavsrettslige statusen til dokumentarven.

Det er ingen opphavsrettsproblematikk knyttet til arkivet annet enn vanlige regler for åndsverk.

Vurdering opp mot utvelgelseskriteriene

Vurdering opp mot utvelgelseskriteriene

Autentisitet

Arkivet er et unikt oppbygget privatarkiv. Det består av originaldokumenter, kopier, tidsskrifter og avisuklipp.

Nasjonal betydning

Arkivet er den største og viktigste kilden til norsk homobevegelses historie. Skulle arkivet gå tapt vil det være vanskelig å skrive historien om denne viktige delen av norsk kulturhistorie. Historien om Norges ulike minoriteter og minoritetsbevegelser ansees i dag å være noe man har en spesiell forpliktelse til å ta vare på og løfte fram. Karen-Christine Frieles arkiv gir bl.a. grunnlag for å kunne forstå de store endringene som har skjedd i forhold til synet på homoseksualitet i denne perioden.

Tilleggsriterier

Dokumentenes nasjonale betydning må bli bekreftet gjennom ett eller flere av disse kriteriene

Tid

Perioden fra 1950 blir regnet som oppstartsfasen for den moderne homoseksuelle frigjøringsbevegelsen. Den norske bevegelsen hadde både nære forbindelser til, og mange likhetstrekk med, bevegelsene i for eksempel Danmark, Sverige, England, Nederland og USA. I årene fra 1950 har både den homoseksuelle bevegelsen, andre sosiale bevegelser, samt samfunnet som helhet, gått gjennom store kulturelle og ideologiske endringer. Karen-Christine Frieles arkiv speiler mange av disse endringene i perioden 1950-2010.

Sted

Karen-Christine Frieles arkiv er i større grad et nasjonalt enn et mer spesifikt stedsavgrenset arkiv. Oslo er og har vært "homohovedstaden" i Norge. Mange både homofile og andre skeive reiste til Oslo for å komme i kontakt med likesinnede og det var i Oslo organisasjonen DNF-48 ble stiftet. DNF-48 har likevel primært vært en landsorganisasjon med lokallag og arkivet knyttet til virksomheten i landsorganisasjonen viser noe av betydningen organisasjonen - og Karen-Christine Friele - har hatt også utover i landet.

Mennesker

Karen-Christine Frieles arkiv handler om mennesker på mange ulike nivåer. Det handler om Karen-Christine Friele selv, skipsrederdatteren fra fineste Fana i Bergen, som ble homoaktivist i hovedstaden på en tid da begrepet "homo" definitivt ikke kunne ytres i dannet selskap. Det handler om hennes vei inn i aktivismen og det handler om hennes kamper, seire og nederlag som utrettelig aktivist.

Arkivet handler også om mange andre aktivister. Det handler om Frieles medaktivister, støttespillere og allierte og det handler om hennes motstandere. Karen-Christine Friele var en dominerende, og til tider omstridt, person i den norske homobevegelsen.

Arkivet forteller også om personer som ikke var aktivister, men hvis liv var utgangspunkt for både engasjement og retorikk i homobevegelsen. De unge som fryktet å bli kastet ut hjemmefra dersom foreldre skulle få vite, de som fryktet for jobb og bolig dersom arbeidsgiver eller husvert skulle få vite, de som ble presset for penger med utgangspunkt i §135, de som fikk AIDS osv osv.

Arkivet forteller også om individuelle (ofte heteroseksuelle) støttespillere i politikk og samfunnsliv, støttespillere som kanskje satte seg opp mot gjengse holdninger innenfor sitt politiske parti, sin profesjon eller sitt sosiale miljø i sin støtte til den homoseksuelle frigjøringsbevegelsen.

Arkivet er en rik kilde til historien om menneskene i, i tilknytning til, og i opposisjon til den norske homobevegelsen.

Emne og tema

Den aller største verdien av Karen-Christine Frieles arkiv kan antagelig knyttes til emne og tema. Karen-Christine Frieles arkiv antas å være et av Norges største privatarkiver knyttet til minoritetshistorie, og er definitivt det største homoarkivet. Også internasjonalt står dette privatarkivet i en særstilling. I de senere tiårene har det vært et økt fokus på minoritetshistorie, og ulike kulturverninstusjoner har tatt tak i historien til en rekke ulike minoriteter. Skeiv historie glimrer imidlertid med sitt fravær og er et forsømt område både i norsk kulturminnevern og i norsk historieskriving. Spor etter ikke-normative seksualiteter har ofte blitt sett på som noe som med fordel kunne gå i historiens glemmebok og er i liten grad ivaretatt ved norske museer og arkivinstitusjoner. Det materiale som finnes, er i liten grad systematisert, formidlet fra eller forsket på. Å bevare, dokumentere og formidle kilder til skeiv historie fremstår som et viktig kulturvernprosjekt. Gjennom de siste tiårene har skeive liv blitt en synlig del av norsk kultur og politikk, og liberale holdninger i forhold til homoseksualitet har raskt blitt en del av den nasjonale identiteten. Til tross for at synligheten av ikke-normative seksualiteter, særlig homoseksualitet, har blitt dramatisk økt gjennom de siste tiårene, er historien om ikke-normative seksualiteter og kjønnsuttrykk i Norge fremdeles knapt beskrevet eller analysert gjennom forskningsarbeider. Mens minoritetsstudier er et sterkt voksende felt, er skeive studier fremdeles i oppstartsfasen i Norge. Karen-Christine Frieles arkiv er et av de viktigste enkeltarkivene som kan være grunnlag for fremtidig kunnskapsbygging om skeiv historie.

Form og stil

Arkivet er et moderne privatarkiv som også speiler bruken av ulike typer medier og kommunikasjonsmidler i perioden det dekker. Fra håndskrevne tekster og brev til maskinskrevne taler og manuskripter, fra lydopptak på kassett til fotografier, trykksaker, e-poster osv osv. Det viser noe av mangfoldet i dokumenter som kan være med å speile et liv og en virksomhet.

Sosial, åndelig eller kulturell verdi

Frieles arkiv har opplagt stor sosial og kulturell betydning. Friele har blitt en symbolfigur for nasjonal identitet, og ikke minst har hun blitt en symbolfigur for store deler av den skeive befolkningen. Friele og hennes innsats er fremdeles av stor betydning for unge skeive og deres identitetsbygging. Verdien av Karen-Christine Frieles privatarkiv kan slik ikke overvurderes. Skeiv historie har hittil i liten grad blitt omtalt, utforsket og løftet fram i norsk historieskriving og kulturvernarbeid. Vi antar at det i årene framover vil være stor interesse for den skeive historien både fra det allmenne publikum, fra kulturvernfeltet, fra academia, og fra «det skeive miljøet» selv. Arkivet er en unik kilde til deler av norsk etterkrigshistorie og til norsk minoritetshistorie.

Utfyllende opplysninger

Utfyllende opplysninger

Sjeldenhet

Karen-Christine Frieles arkiv er unikt også i internasjonal sammenheng. Et privatarkiv fra 50 års virksomhet som homoaktivist er det få andre (om noen) som kan oppvise. I Norsk sammenheng er dette arkivet unikt blant annet p.g.a. sin størrelse (som er mange ganger større enn alle andre privatarkiver på feltet) og gjennom at arkivskaperen Karen-Christine Friele har spilt en så framtrepende rolle i norsk historie. .

Integritet

Privatarkivet er fullstendig og intakt slik det ble overlevert for arkivskaper. Arkivet oppbevares i Spesialsamlingenes magasiner. De er i god behold og er ikke utsatt for trussel i form av nedbrytning

Representativitet

Konsultasjon og samtykke

Konsultasjon og samtykke

Har dokumentarvens eier(e) og forvalter(e) blitt orientert om og godkjent nominasjonen?

Ja

Vurdering av risiko

Vurdering av risiko

Gi en beskrivelse av i hvor stor grad den nominerte dokumentarven er truet.

Universitetsbiblioteket i Bergen arbeider med en risiko- og dokumentsikkerhetsplan for alle sine arkiver, men har ikke en spesifikk bevaringsplan.

Karen-Christine Frieles arkiv oppbevares i Spesialsamlingenes arkivmagasin i den såkalte HF-kjelleren ved Universitetsbiblioteket i Bergen. Magasinet er klimaregulert. Gjennom vår bevaringspolitikk for privatarkiver forplikter Universitetsbiblioteket seg til å: Oppbevare mottatte arkiver trygt mot skader, fuktighet, brann og innsyn uten tillatelse. Universitetsbiblioteket i Bergen trenger nye og moderne magasiner som kan gi dokumentene enda større sikkerhet.

Bevaringsplan

Bevaringsplan

Inngår dokumentarven i en bevaringsplan?

Nei

Hvis ja, last opp et sammendrag av bevaringsplanen. Hvis nei, last opp opplysninger om de nåværende bevaringsforholdene og forvaltningen av dokumentarven.

Vedlegg

- Bevaringsforhold_og_forvaltning.docx

Resultat og tilleggsinformasjon

Resultatet av nominasjonen og ev. tilleggsinformasjon

Hva ønsker din institusjon å oppnå ved å få dokumenter innskrevet i Norges dokumentarv? Kom med eventuell tilleggsinformasjon som støtter en innskriving i Norges dokumentarv.

Ved Universitetsbiblioteket i Bergen ble prosjektet Skeivt arkiv påbegynt i 2013. Tanken er at dette arkivet aktivt skal samle inn, bevare og formidle fra kilder til skeiv historie (inkludert intervjuer) som befinner seg i privat eie og helst også lage en oversikt over kildemateriale som allerede befinner seg innenfor arkiv- og kulturinstitusjoner men som ikke lett kan identifiseres som kilder til skeiv historie. Med sin størrelse og sin viktighet utgjør Karen-Christine Frieles arkiv selve grunnmuren i et Skeivt arkiv.

Parallelt med finregistreringen av Karen-Christine Frieles arkiv ønsker vi også å tilrettelegge for digital formidling av deler av arkivet. Vår Facebookside Skeivt arkiv, som blir fulgt av ca. 1000 personer, har vist fram ulike dokumenter fra Karen-Christine Frieles arkiv. Vår formål er å gjøre arkivet enda mer kjent blant publikum og stimulere til ulike typer bruk både av skoleelever/studenter, journalister, forskere og allmennhet.